

**ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ**

МАТЕРІАЛИ

**міжнародної науково-практичної конференції
молодих учених**

**«Проблеми та перспективи
забезпечення цивільного захисту»**

Харків – 2021

ТРАНСКОРДОННИЙ ХАРАКТЕР ПОВЕНЕЙ

Пекарська О.О., ЛДУБЖД
НК – Бабаджанова О.Ф., к.т.н., доц., ЛДУБЖД

На тлі швидкої урбанізації, зростання населення та довгострокових тенденцій зміни клімату, повені стають все більш серйозною проблемою розвитку суспільства. Особливістю повеней, як і деяких інших надзвичайних ситуацій природного характеру, є те, що їх неможливо запобігти. Повені були головною проблемою з початку цивілізації (наприклад, повені Тигру і Євфрату були зафіксовані ще в древніх вавілонських і шумерських текстах) і продовжують бути такими.

Повені – стихійні лиха, які найбільш часто відбуваються. Згідно з даними Міжнародного Червоного Хреста[1], постраждали від повеней становлять більше двох третин всіх постраждалих від стихійних лих. Щороку екстремальні погодні та кліматичні явища викликають значну захворюваність і смертність у всьому світі. Масштаби наслідків повеней залежать від висоти і тривалості стояння небезпечних рівнів вод, швидкості водного потоку, площі затоплення, сезону, геологічної будови поверхні суші тощо. Крім того, розмір збитку пов'язаний з щільністю населення, інтенсивністю господарської діяльності на затопленій території, наявністю гідротехнічних споруд та інших антропогенних факторів.

Екологічні наслідки повеней носять як негативний, так і позитивний характер [2]. До позитивних екологічних процесів, пов'язаних з повенями, відносяться відновлення родючості і зволоження ґрунтів. Іншим позитивним фактором є будівництво водосховищ, які не тільки здатні регулювати гідрологічний режим територій, але і виконують інші господарські функції. Повний обсяг водосховищ земної кулі перевищує 6 тис. км³. Негативні наслідки повеней пов'язані з розмиванням ґрунту і руйнуваннями, економічним збитком та втратою людських життів.

Повені будуть завжди, але правильне управління ними може значно знизити їх наслідки. Повені не знають кордонів між країнами та регіонами. В Європі, як і в ряді інших частин світу, ситуація ускладнюється транскордонним характером водних ресурсів. У європейській частині є більше 150 транскордонних річок, а їх басейни покривають більше 40 відсотків площі регіону. В силу цього катастрофічні паводки часто охоплюють відразу кілька сусідніх країн.

Це означає, що управління ризиками повеней має мати транскордонний характер. Основними перевагами транскордонної співпраці є розширення бази знань та інформації, збільшення доступних стратегій дій та забезпечення прийняття більш оптимальних й економічних рішень. 2007 року набула чинності розроблена Директива ЄС [3] про оцінку та управління ризиками повеней, яка визначає критерії оцінки ризиків повеней і управління ними для скорочення несприятливих наслідків повеней для здоров'я людей, навколишнього середовища, культурної спадщини та економічної діяльності у ЄС.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ecosystems and Human Well-Being: Volume 1: Current State and Trends: Regulation of Natural Hazards / Manoel Cardoso, Johan Goldammer, George Hurtt, Luis Jose Mata / In: Encyclopedia of Earth, Washington, 2009.
2. Исаева Л.К. (2003) Основы экологической безопасности при природных катастрофах. М.: Академия ГПС МЧС России.
3. Конвенция по охране и использованию трансграничных водотоков и международных озер. Управление Риском Трансграничных Наводнений: опыт региона ЕЭК ООН. – Нью Йорк и Женева, 2009.